

KUML 1988
-89

KUML¹⁹⁸⁸
-89

KUML¹⁹⁸⁸ -89

ÅRBOG FOR
JYSK ARKÆOLOGISK SELSKAB

With Summaries in English

Jysk Arkæologisk Selskab satte dette KUML
til minde om
JOHANNES BRØNDSTED
i hundredåret for hans fødsel
den 5. oktober 1890

I kommission hos Aarhus Universitetsforlag

Redaktion: Poul Kjærum

Redaktionsudvalg:

Jens Henrik Bech, Thisted

Steen Hvass, Vejle

Stig Jensen, Ribe

Erik Johansen, Aalborg

Erik Jørgensen, Haderslev

Hans Jørgen Madsen, Århus.

Omslag: Sporer fra ryttergrav i Gantrup

Udgivet med støtte af Statens humanistiske Forskningsråd

Omslag: Flemming Bau

Tilrettelæggelse: Elsebet Morville

Special-Trykkeriet Viborg a-s

Skrift: Baskerville 11/12

Papir: Stora G-print 120 g

Copyright 1990 by Jysk Arkæologisk Selskab

ISBN 87-7288-050-3

ISSN 0454 6245

Indhold/Contents

<i>Poul Kjerum</i> : Johannes Brøndsted – et 100 års minde	7
<i>Jørgen Jensen</i> : Arkæologien mellem videnskab og folkelighed	9
Archaeology between science and popularization	14
<i>Steen Hvass</i> : Asken Yggdrasil	15
Yggdrasil. The World Tree	20
<i>Peter Gathercole</i> : Gordon Childe efter 30 år. Forelæsning ved 40 års jubilæet for oprettelsen af Forhistorisk Arkæologisk Institut ved Aarhus Universitet	21
Gordon Childe after thirty years	27
<i>Gert Hougaard Rasmussen</i> : Okkergrave fra ældre stenalder på Djursland	31
Ochre graves from the Early Stone Age on Djursland	40
<i>Pia Bennike og Verner Alexandersen</i> : Fannerup-skelettet. Antropologiske studier	43
Anthropological studies of the Fannerup skeleton from the Early Stone Age	56
<i>Lone og Steen Hvass</i> : Et gravkammer fra enkeltgravskulturen	57
Grave chambers in the single-grave culture	75
<i>Orla Madsen</i> : Gantrup. En enkeltgravshøj med ringrøft og grav med dødehus	77
Gantrup. A mound from the single-grave culture with a circular trench and a grave with a mortuary house	95
<i>Orla Madsen</i> : Grønlund. En høj med kammergrav og andre grave fra bronzealderen	97
A mound with a chamber-grave and other graves from the Bronze Age at Grønlund	117
<i>Erik Jørgensen</i> : Højgård, Avnevig og Måde. Tre syd- og sønderjyske grave fra tiden omkring Kristi fødsel	119
Højgård, Avnevig and Måde. Three graves from Slesvig and Southern Jutland from the time around the birth of Christ	141
<i>Dorthe Kaldal Mikkelsen</i> : To ryttergrave fra ældre romersk jernalder – den ene med tilhørende bebyggelse	143
Two equestrian graves from the early Roman Iron Age – one with an associated settlement	195
<i>Henrik Jarl Hansen</i> : Dankirke. Jernalderboplads og rigdomscenter. Oversigt over udgravningerne 1965-70	201
Dankirke. Eisenzeitliche Siedlung und Handelszentrum. Übersicht über die Ausgrabungen von 1965-1970	241
<i>Steen Wulff Andersen</i> : Alsiske brandgrave fra den yngre jernalder	249
Cremation graves from the late Iron Age on Als	285
<i>Jens Jeppesen og Hans Jørgen Madsen</i> : Stormandsgård og kirke i Lisbjerg	289
A nobleman's farm and church in Lisbjerg	309
<i>Torben Egebjerg Hansen</i> : Værktøjsfundet fra Dejbjerg. En vikingetidshåndværkers redskaber	311
The implements found at Dejbjerg	323
<i>Nils M. Jensen og Jens Sørensen</i> : Nonnebakkeanlægget i Odense. En ny brik til udforskningen	325
A new clue towards solving the puzzle of the Nonnebakke construction in Odense	333
<i>Hans Krøngård Kvistensen</i> : Spor efter guldsmede fra vikingetiden i Viborg	335
Traces left by goldsmiths in Viking Age Viborg	346
<i>Anne Hedeager Krag</i> : Frankisk-Byzantinsk dragtindflydelse. Tre jyske gravfund fra det 10. årh. e.Kr.	347
Fränkisch-byzantinische Einfluss auf die Tracht des 10. Jhr. n. Chr. Durch Trachtfunde aus drei jütischen Gräbern	358
<i>Gad Rausing</i> : Fanns ren i Skotland under vikingatid?	359
On the question of Reindeer in Scotland in postglacial times	361
<i>Jysk Arkæologisk Selskab 1988 og 89</i>	365

Frankisk-Byzantinsk dragtindflydelse

Tre jyske gravfund fra det 10. årh. e.Kr.

Af Anne Hedeager Krag

Sydskandinavisk gravskik er i det 10. årh. præget af en række særformer indenfor jordfæstegrave. F.eks. kammergrave i høje, grave med vognfadninger og ryttergrave. Karakteristisk ved de forskellige særformer af grave er, at der ofte er tale om rigt udstyrede grave, tilhørende folk fra samfundets højeste sociale lag. Endvidere kan der tit iagttages en fremmed påvirkning i gravgaverne. I dette arbejde undersøges frankisk-byzantinske inspirationer i dragtfund fra tre jyske grave, der er geografisk nært forbundne.

Oftest sker en dragthistorisk udvikling efter helt andre normer, end efter dem, der gælder i de øvrige områder af den materielle kultur. Dragtens traditioner var i yngre jernalder og vikingetid altid nært forbundet med en folkegruppe, hvis etniske samhørighed den skulle udtrykke. Når nye former viste sig i dragten, skal årsagerne ikke i første omgang søges på smagens eller modens område, men i ideologiske, politiske og kulturelle strømninger i tiden (1). De dragtdele, som viser sig at have traditioner fra romersk jernalder, som f.eks. Torsbjerg-dragten, har oprindeligt tilhørt de førende indenfor militæret, feltherren og rytternes dragt, og som sådan udtrykte de også høj rang og social betydning. Som herskersymboler synes disse dragter oprindeligt at være kommet til Skandinavien.

I det følgende vil tre eksempler med dragtfund i grave fra det 10. årh. blive fremhævet. Det er Mammengraven fra Viborg amt samt Hvilehøj- og Hørninggravene fra Randers amt, og fælles for dem er, at ovennævnte træk kan antydes.

Mammen-graven

Graven blev åbnet i 1868, og udgravet umiddelbart derefter. Blandt det meget rige gravudstyr, der efter sit indhold tolkes som en mandsgrav, var en del tekstiler af fin kvalitet (2). Desværre var de fleste tekstiler stærkt forrevne og beskadigede p.g.a. den ukyndige behandling ved optagelsen. Citatet, hentet fra et brev fra amatørarkæologen, adjunkt Arthur Feddersen, Viborg til J.J. A. Worsaae, afsendt den 18. april 1868, fortæller tydeligt derom:

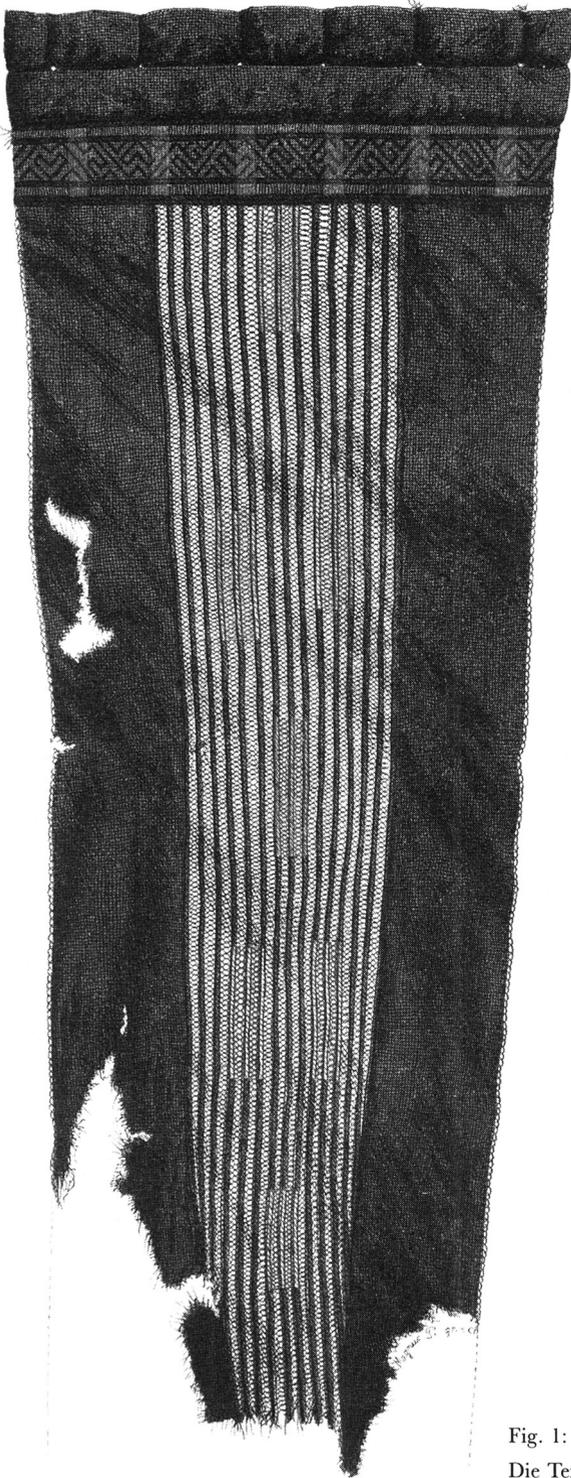
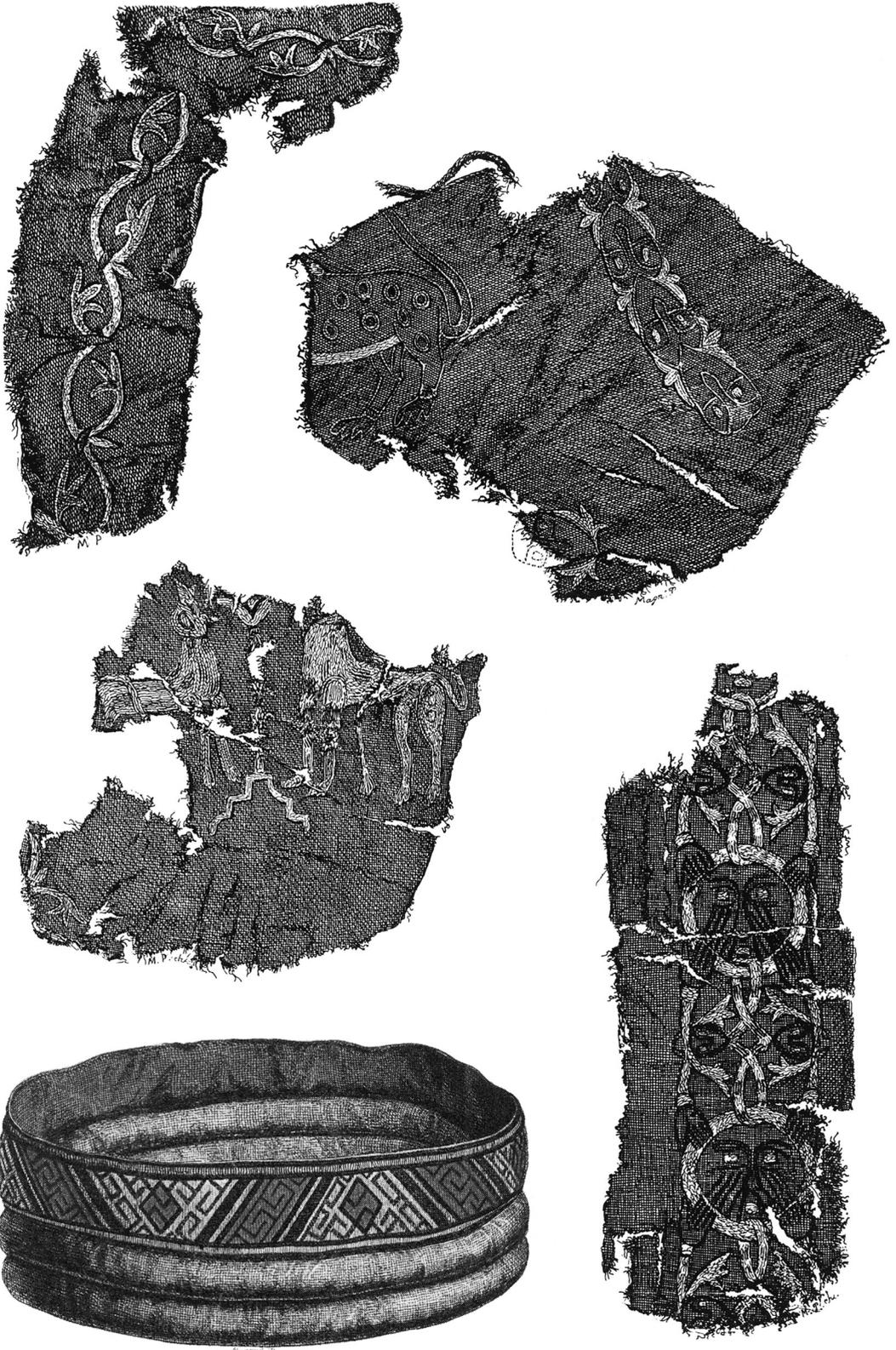

Fig. 1: Mammentextilerne (Hald, 1980).
Die Textilien von Mammen.

»Med eftermiddagstoget afgik jeg til den ved stedet nærmeste station, hvorfra jeg begav mig til højen. Da jeg kom dertil, var udgravningen endt og arbejderne borte, men De kan forestille Dem min sorg, da jeg fandt gravkammeret opbrudt og talrige levninger af klæder osv. henslængt omkring højen. Jeg ilede straks til gården og fik omsider stykke for stykke samlet af fundet, så at jeg nu muligt har alt i mit hjem ...«.

Mere udførligt derom skriver en halv snes dage senere amatørarkæologen Frederik Uldall fra Randers, ligeledes i et brev til J. J. A. Worsaae, afsendt 28. april 1868:

»Dog må man herved bemærke, at én af arbejderne fortæller, at der ved dækbræddernes afgang fandtes de til museet indsendte pailletter fasthæftede i form af et kors på et klædningsstykke og på det sted, hvor brystet må have været, under forudsætning af, at hovedet har ligget i NV« (3).

Det er interessante oplysninger, for Uldalls bemærkninger antyder, at det har været en kristen person, der er blevet gravlagt i Mammen. Vokslyset, der har været placeret ovenpå kammeret, kan være med til at underbygge denne formodning, og endelig tidspunktet for gravlæggelsen. Ved genåbningen af graven i 1986 blev der optaget flere træstolper tilhørende kammeret; disse er dendrodateret til 970/71 (4). Officielt formodes kristendommen indført i Danmark i 960'erne, så Mammen-personen kan udmærket have tilegnet sig den nye tro.

Blandt tekstilerne er nogle fragmenter af fint mørkebrunt uld, hvorpå er broderet flere motiver, bl.a. akantus, fugle og dyr, der af og til er parvis modstillede (5). Netop disse motiver er karakteristiske for den byzantinsk-frankisk kristne dragt. Blandt det øvrige textilmateriale ses armbånd af silke med brikvævede bånd samt vimpler, ligeledes af silke, hvorpå er udført nålebinding. (Fig. 1).

Hvilehøj

Beliggende ved Randers og udgravet i 1880 (6). Kisten er senere blevet bestemt til at være en vognfading (7). Skønt der ikke er dragtsmykker i graven, antyder fint udførte tekstiler samt de øvrige gravgaver, at der er blevet gravlagt en person fra et højt socialt lag (8). Gravgaverne, bl.a. en lille sølvmonet, der blev båret som smykke, angiver desuden, at der er tale om en kvindegrov. Dateringsmæssigt er mønten af stor værdi, idet den er præget i Köln for kong Otto den første, hvis regeringstid er fra 936-962. Den placerer således graven i sidste halvdel af det 10. årh. Desuden fandtes, placeret i to rækker foran på brystet, 16 små perler med facettering og med guldblik, mosaikperler samt en ravperle.

Endelig fandtes en del dragtrestre, som omfatter både uld og silketextiler, f.eks. et par armbånd. Skønt de er meget fragmenterede, kan anes, at

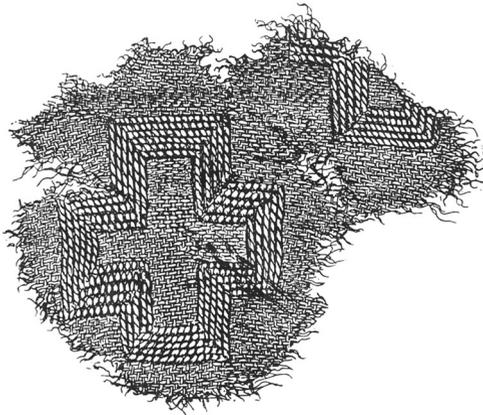
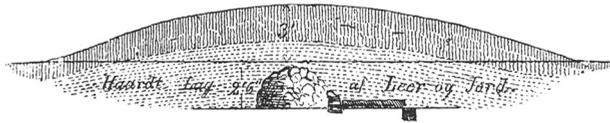
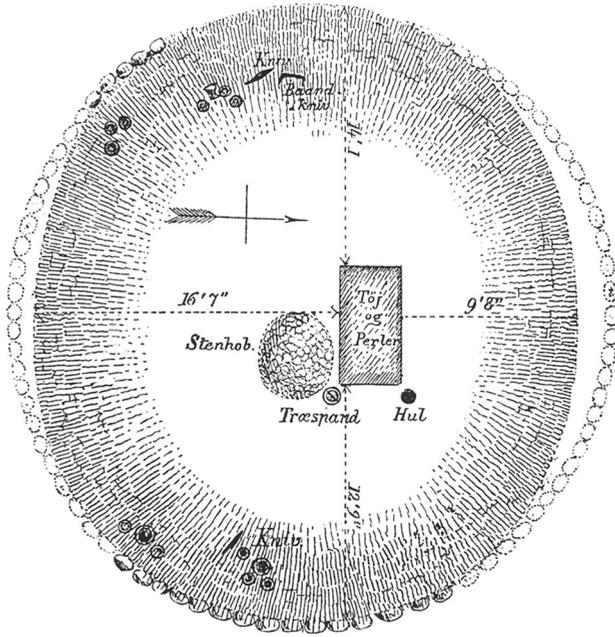

Fig. 2: Korsmønsteret fra Hvilehøj (Engelhardt, 1881).
Das Kreuzmuster von Hvilehøj.

der har været påsyet brikvævede bånd med guld- og silkeetråde, ganske lig armbåndene fra Mammen.

Fremhæves skal en uldvævning af meget fin kvalitet (9) (fig. 2). Det er en lærredsvævning, med et »indplukket« mønster, dvs. mønstertrådene er lagt ned i grundvævningen med hånden. Motivet er et ligearmet kors og vinkleret knækkede linjer. Dette fragment er sandsynligvis det ældste danske eksempel på et uldstof med fri mønstervævning.

I Skandinavien kendes fri mønstervævning fra Osebergfundet, dateret til begyndelsen af det 9. årh. (10), samt fra Valsgårde, der dateres til 7. og 8. årh. (11).

Som i Mammen-textilerne antydes ligeledes i Hvilehøj-textilerne en kristen påvirkning. Det er ikke muligt at rekonstruere dragten ud fra de fragmenterede dele, dog skal bemærkes, at der til dragtudyret ikke hører de skålformede spænder, som ellers kendes fra dette område i perioden (12). Det antyder en anden dragtskik for Hvilehøj-kvinden, som også kan være inspireret fra frankisk-byzantinske dragtskikke.

I Engelhardts beretning, udfærdiget april 1880, nævnes rester af en lædersko:

»På båren nedlagdes engang et påklædt lig med hovedet mod vest, fødderne mod øst, dette er konstateret ved levninger af dragten, ved stedet hvor perlerne lå, og ved at nogle knogler af tæer endnu var bevarede i levningerne af en lædersko fra gravens østlige ende«.

Skoen, der ville have været et interessant supplement til dragten, er desværre bortkommet, så det er ikke muligt at rekonstruere dens udseende.

Hørning

Da Hørning kirke i sommeren 1960 skulle restaureres, benyttede Nationalmuseet samtidig lejligheden til at undersøge jordlagene under kirkens guly, og herved stødte man på resterne af en træbygget stavkirke, opført i begyndelsen af det 11. årh. Den største overraskelse var imidlertid, at der indenfor stavkirkens område viste sig en 3 m lang nedgravning. Den tilhørte en tidligere gravhøj, som må være sløjftet, da stavkirken blev opført. Nedgravningen var højens centralgrav, en kammergrav fra det 10. årh. (13). Kisten, der senere er bestemt til at være en vognfading, var placeret i kammerets nordvestlige hjørne (14).

I graven fandtes flere tekstilfragmenter, blandt andet sølvindvirkede og brikvævede bånd (fig. 3). Desværre var de i meget dårlig stand. De ganske tynde sølvtråde var helt opløste, men nogle af de udskilte metalsalte har virket konserverende, således at små stykker tekstil er bevaret. Det ca. 5 cm brede bånd, der gik fra den dodes pande og ned til knæene på hver side af kroppen, kan have været kantebånd på en kappe. Der kan også udskilles

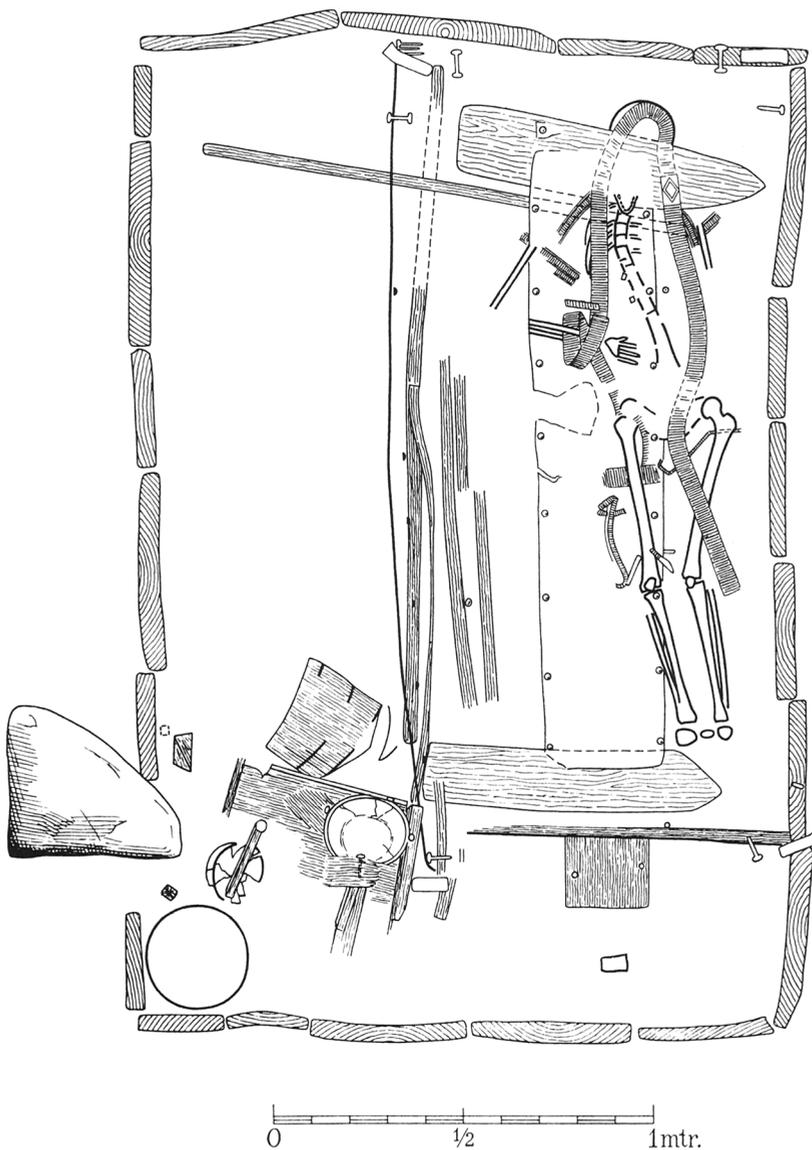

Fig. 3: Jordfæstegrav fra Hørning (Voss, 1961).

Das Grab von Hørning.

flere 2-2,5 cm brede bånd med sølvindvirkede mønstre. Disse, der lå ved skuldrene, ved håndleddet og udfør lårbenet, kan have kantet en tunika.

Såvel gravformen som flere af gravgaverne tyder på en kvindegrav med en datering i det 10. årh.

Fælles for de tre gravfund fra Viborg og Randers amter fra det 10. årh. er, at der antydes en relativ høj velstand i gravinventaret, og for de to kvindegraves vedkommende, manglen på skålformede spænder. Desuden er kisterne i begge kvindegrave bestemt til at være vognfadinger. En gravform, der i det 10. årh. ofte bliver sat i forbindelse med en kristen form for gravskik, og desuden åbenbart er en tradition, der er forbeholdt kvinder tilhørende en høj social klasse (15). Textilfundene i de tre grave antyder en vis forbindelse til kristendommen, som i det følgende vil blive understreget ved at gå nærmere ind på de fremmede indflydelser i dragtdelene. Der kan spores indflydelse fra Frankerriget, som igen er blevet inspireret fra Det byzantinske Rige, derom vidner de mange fund med guld- og sølvtråde i mønstrede bånd. I den byzantinske herskerdragt indgik ofte vævede bånd med guld- og sølvtråde i mønstre med forskellige dyrefigurer (16), og de vesteuropæiske hoffer og klostre var i den tidlige middelalder stærkt byzantinsk indspirerede i klædedragten.

Den byzantinske hovedstad, Konstantinopel, blev allerede fra det 6. årh. et magtcentrum efter Roms faldende betydning, og den forblev det i henved 1000 år, indtil tyrkerne erobrede området i 1453. Herved blev den romerske dragtskik præget af en stærk asiatisk indflydelse, hvilket igen afspejledes i den gejstlige dragt. Desuden fulgte dragten udviklingen i den byzantinske kunst, der især er kendt for sine karakteristiske geometriske figurer og parvist modstillede dyrefigurer. Konstantinopel spillede en vigtig rolle i handel og økonomi, byen havde forbindelser med Asien, og den blev centrum for de store handelsruter, der tiltrak både skandinaverne og frankerne. Det var via den byzantinske handel, at især syriske og ægyptiske købmænd bosatte sig i Italien, Provence og nær Rhinens bredder i 4. og 5. årh., og som gennem de følgende århundreder forblev de bedste agenter for udbredelsen af tekstiler og dragter fra Konstantinopel og Asien. I dragt såvel som i dekorationskunst afspejlede de karakteristiske mønstre sig ofte i stærke farver.

Et byzantinsk træk blandt de mange tekstilfund i Vesteuropa fra denne tid er en del silkevævninger, hvori indgår dyremotiver (17), bl.a. tekstilfund fra Bamberg kirke i Sydtyskland. Textilerne tilhører gejstlige personer, der er begravet i kirken, iført deres dragter, og de er dateret fra det 10. til det 16. årh. (fig. 4).

Dyre- og fuglefigurer kendes ligeledes fra Mammen-textilerne. Det kan måske, set i forbindelse med vokslyset i Mammen, lede tanken hen på en gejstlig eller fyrstelig dragt, oprindelig fra det byzantinske Rige og via Frankerriget er den nået til Sydsandinavien.

I én af Roms ældste kirker, den byzantinske Maria in Cosmedin, er afbildet et maleri, der forestiller Maria med barnet iført en kappe kantet med guldindvirkede bånd. Hørning-kvindens kantebånd har muligvis sidet på en lignende kappe, hvor de smallere bånd har været kantning på en

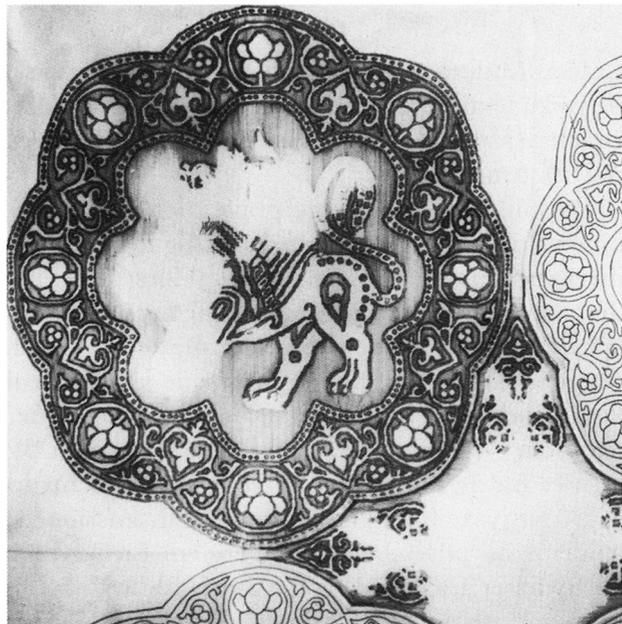
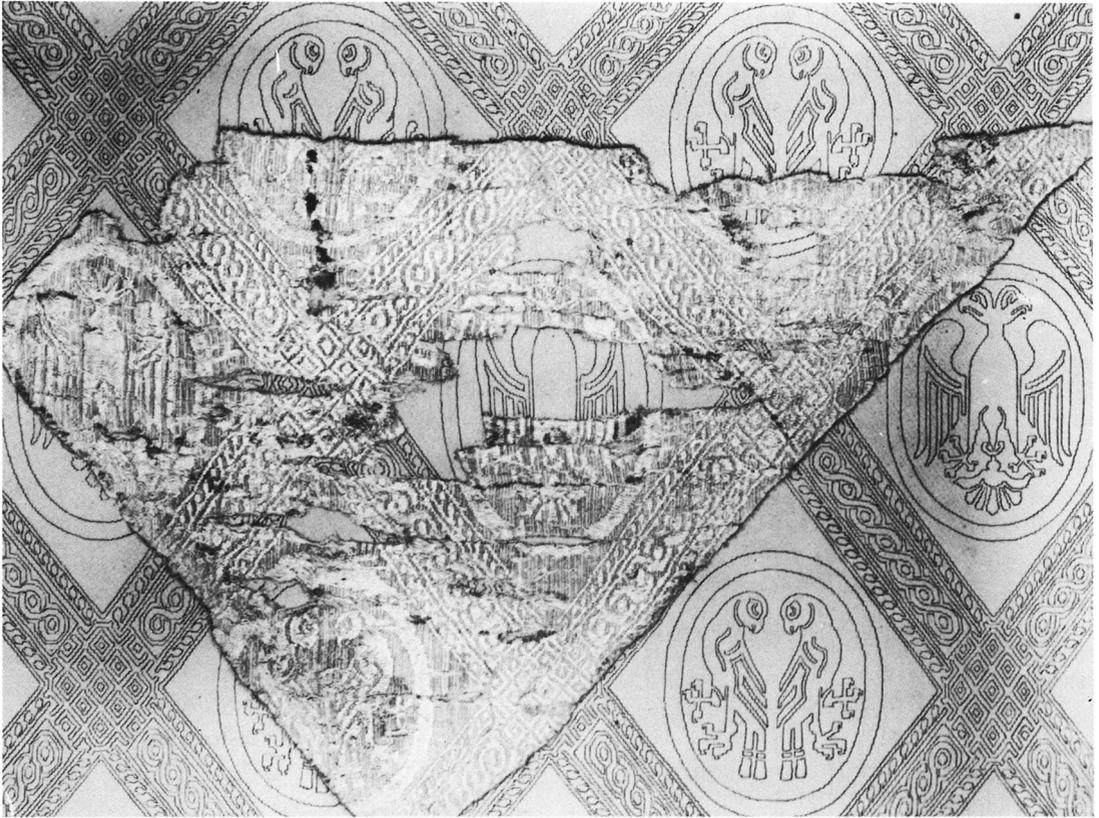

Fig. 4: Bamberg-textilerne
(Wilckens, 1987)
Die Textilien von Bam-
berg.

Fig. 5: Maria in Cosmedin.

tunika. Maleriet stammer fra det 13. årh., men skønt det i tid er yngre end de jyske tekstilfund, så er mønstermotiverne meget lig de byzantinsk-inspirerede tekstilfund, der kendes i såvel Frankeriget, som i de jyske fund fra det 10. årh. (fig. 5).

Den lille gruppe af rige grave, der kan udskilles i Randers og Viborg amter i det 10. årh., har formodentlig tilhørt en social klasse, der har været direkte tilknyttet kongemagten i Jelling. Det mest påfaldende er, at der i det samme geografiske område har hersket en dragtskik med skålformede spænder, sideløbende med de omtalte gravfund, hvor der ikke forekom dragtsmykker. Det er med til at underbygge teorien om en ny og udefra kommende dragtskik i disse områder. Også den tætte koncentration af runesten i Viborg og Randers amter (18) – ca. 12,5 % af Danmarks runesten er fra de to amter – antyder et magtcentrum i området (19).

De tre jyske fund kan inddrages i diskussionen om det danske samfunds ændring og udvikling i vikingetiden. En udvikling, der især var styret af indflydelser fra Frankeriget i det 10. årh. Muligvis svækkes slægtskabsmæssige relationer, hvorimod det bliver af større betydning at markere

status indenfor de politiske alliancer (20). Forestået således at Mammen-, Hvilehøj- og Hørningfundene kan være symbol på en gruppe mennesker, der har markeret sig kraftigt i det 10. årh.'s samfund, hvor kongemagten i Danmark var under overordentlig stærk indflydelse sydfra.

I det 10. årh. er der i Birka udskilt mange rester af tekstiler fra rigt udstyrede gravfund, hvor der ligeledes ofte er bevaret bånd vævet med guld- og sølvtråde (21). Interessant er især snoningen af guld- og sølvtrådene i Birka-fundene, som viser forbindelse østover, via de russiske floder til Konstantinopel, hvorimod de jyske funds guld- og sølvtråde er spundet på samme måde som de frankiske fund, f.eks. Bamberg-textilerne (22).

I modsætning til de rigt udstyrede jyske gravfund fra det 10. årh., er der i Birkas kvindegrave fundet skålformede spænder. De tre jyske gravfund er således inspireret af den frankiske og kristne dragt, hvor der ikke er brug for dragtspænder, hvorimod Birka-fundene viser, at man holder fast ved den skandinaviske tradition med parvise spænder, og dertil kommer de mere byzantinsk inspirerede dragtformer, som f.eks. kaftan kantet med bånd, vævet med guld- og sølvtråde.

Fælles for de jyske og svenske fund er, at der i begge tilfælde sandsynligvis er tale om befolkningsgrupper, der tilhører en herskende klasse, og som derfor også må formodes at have afgørende betydning i samfundets politiske og økonomiske forhold. Hvor man i Østskandinavien holder fast ved de traditionelle skandinaviske og hedenske dragttraditioner med tilføjelse af nye orientalske dragtformer, går man i Sydsandinavien mere radikalt over til en kontinentalt inspireret dragt, der direkte er afledt fra frankisk-byzantinske hofkredse.

NOTER

- 1) Hägg, Inga: Die textilfunde aus dem Hafen von Haithabu. Berichte über die Ausgrabungen in Haithabu, Bericht 20 Neumünster, 1984, s. 220.
- 2) Textilfundene fra Mammen er publiceret i: M. Hald: Ancient Danish Textiles from bogs and burials, København, 1980, nr. 76, s. 102 samt i L. Bender Jørgensen: Forhistoriske tekstiler i Skandinavien, København, 1986, s. 226. Øvrigt gravindhold: J. Brøndsted, Danish Inhumation Graves of the Viking Age, Acta Archaeologica VII, 1936, nr. 35, s. 106 ff.: (2 økser, rembeslag, bronze- og guldbeslag, jernbeslag med sølv, firkantet voksstykke, hornstykke, hasselnødder, bronzespand, 2 trækar, vokslys, tøjrester, dynetøj, skeletrester).
- 3) Korset er et gammelt symbol, som kendes såvel fra Orienten som fra græsk-hellenistiske motiver, men i de anførte eksempler opfatter jeg det som et symbol på kristendommen, da der er flere argumenter for en kristen indflydelse iøvrigt.
- 4) Iversen, Mette og Jens Vellev: Kammergravens alder. SKALK 1986/6, s. 3 ff.
- 5) Rekonstruktionsforslag til Mammen-dragten ses i: Munksgaard, E.: Kongens klær. SKALK 1988/3, s. 12 ff.
- 6) Engelhardt, C.: Jernalderens Gravskikke i Jylland. Aarb. for Nord. Oldk. og Historie, 1881, s. 143 ff.
- 7) Roesdahl, E.: Fyrkat. En jysk vikingeborg. Bd. II. Oldsagerne og gravpladsen. København, 1977, s. 42.
- 8) Øvrigt gravindhold: J. Brøndsted, op. cit. nr. 22, s. 96: udover textilfundene: saks, 2 knive, glasskår, tenvægt, sølvmønt, bronzebowle, lædersko, skrinbeslag, jernringe, nagler og søm.

- 9) Textilfundene fra Hvilehøj er publiceret i: C. Engelhardt, op. cit., s. 143 ff., M. Hald, op. cit. s. 116 ff., L. Bender Jørgensen, op. cit. s. 227.
- 10) Hougen, B: Osebergfunnets Billedvev. Viking 1940, Oslo, s. 85 ff.
- 11) Arwidsson, G: Valsgårde 6 (Die Gräberfunde von Valsgårde I) 1942, Uppsala, s. 86-96.
Arwidsson, G.: Valsgårde 8 (Die Gräberfunde von Valsgårde II), 1954, Uppsala, s. 95-103.
Arwidsson, G.: Valsgårde 7 (Die Gräberfunde von Valsgårde III), 1977, Uppsala, s. 81-89.
- 12) Madsen, A. Hedeager: (i tryk) Women's dress in Viking Period in Denmark. NESAT Monograph 3, London Institute of Archaeological Publications Unit, 1989.
- 13) Voss, O.: Fra Hedenskab til Kristendom i Hørning. (ed. Krogh, K. og O. Voss). Nationalmuseets Arbejdsmark, 1961, København, s. 22 ff. Gravindhold iøvrigt: Kistefragmenter, 5 glasperler, kniv med sølvomviklet greb, to hvæsesten, glassplinter (sandsynligvis fra et glasbæger), tekstilfragmenter: smalle og brede bånd, træbord, træskrin, træspænd, bronzefad, lerkar.
- 14) Oplyst af O. Voss på Mammen-symposiet i oktober 1987.
- 15) Müller-Wille, Michael: Frühmittelalterliche Prunkgräber im südlichen Skandinavien. Bonner Jahrbücher 178, 1978, Köln, s. 646.
- 16) Boucher, Francois: A History of Costume in the West, 1967, London.
- 17) Wilkens, Leonie von: Kunstgeschichtliche Einordnung der Bamberger Textilfunde. Textile Grabfunde aus der Sepultur des Bamberger Domkapitals. 1987. München, s. 62-79.
- 18) Moltke, E. og L. Jacobsen: Danmarks runeindskrifter. 1941 og 1942, København. Udbredelseskort i Atlas, s. 435.
- 19) Randsborg, K.: Viking Age Denmark. 1980, København. . Age Denmark. 1980, København. Udbredelseskort over runesten af Jellinge-type s. 31.
- 20) Steuer, H.: Frühgeschichtliche Socialstrukturen im Mitteleuropa. 1986, Göttingen, s. 400 ff.
- 21) Hägg, I.: Birkas orientalske praktplagg. Fornvännen 78, 1983, Stockholm, s. 210.
- 22) Geijer, A.: Metalråd. Kulturhistorisk Leksikon, 1966, s. 604-605.

ZUSAMMENFASSUNG

Fränkisch-byzantinische Einfluss auf die Tracht des 10. Jh. n. Chr. durch Trachtfunde aus drei jütischen Gräbern

In der vorliegenden Arbeit soll der fränkisch-byzantinische Einfluss auf die Tracht des 10. Jh. n. Chr. durch Trachtfunde aus den drei jütischen Gräbern, Mammen, Hørning und Hvilehøj belegt werden.

Es handelt sich hierbei um zwei Frauengräber und einem Männergrab die geographisch eng beieinander liegen und deren reiche Grabbeigaben den hohen sozialen Rang der Bestatteten bezeugen. Die Textilfunde dieser Gräber, bestehend aus mit Gold und Silber eingewobenen Bändern, zeigen Beeinflussung aus dem Frankenreich das wiederum vom byzantinischen Reich inspiriert wurde und deuten damit insgesamt auf eine Verbindung zum Christentum.

Ich vertrete daher die These, dass innerhalb eines kleinen jütischen Gebietes eine Bevölkerungsgruppe gelebt hat, die der herrschenden Klasse angehörte und folglich einen Einfluss auf die politischen und wirtschaftlichen Verhältnisse der Gesellschaft hatte. Die Angehörigen dieser sozialen Schicht trugen eine Tracht, die direkt von der aus den fränkisch-byzantinischen Hofkreisen abgeleitet werden kann und unterlagen daher ihrerseits den starken kontinentalen Strömungen die aus dem Süden zu ihnen gelangten.

Anne Hedeager Krag

Moesgård

Oversættelse: Lisbeth Christensen